

POVZETEK OCENE OGROŽENOSTI ZARADI NESREČE NA AVTOCESTI

Zakon o javnih cestah (Uradni list RS, številka 33/06 UPB1, 45/08, 42/09 in 109/09) deli in kategorizira avtocesto glede na pomen in povezovalne funkcije v prostoru kot državno javno cesto. Javne ceste so prometne površine splošnega pomena za cestni promet, ki jih lahko vsak prosto uporablja na način in pod pogoji, določenimi s predpisi, ki urejajo javne ceste in varnost prometa na njih. Javne ceste so javno dobro in so izven pravnega prometa.

Ocena ogroženosti je izdelana za primer nesreče v predorih na avtocesti A 1, "Koper-Lendava":

- odsek Vransko-Blagovica.
- odsek Hoče-Arja vas.

Avtocesta (AC), odsek Blagovica-Vransko je v gradbenem smislu eden najtežjih avtocestnih odsekov v Republiki Sloveniji, saj trasa poteka po geološko-geomehansko zelo zahtevnem in raznolikem terenu. Na zahodu se navezuje na odsek Blagovica – Šentjakob na vzhodu pa na odsek Vransko - Žalec. Celotna trasa je načrtovana tako, da bo najbolj optimalno prevzela regionalni promet, hkrati pa je AC preko Trojan prevzela tudi funkcijo sedanje glavne ceste G1-10 oziroma E57. Pred Trojanami se na avtocesto priključi tudi glavna cestna povezava proti Zasavju.

Avtocesta nato diagonalno prečka Savinjsko dolino in se na vzhodu navezuje na odsek Arja vas – Hoče. Področje kjer poteka AC trasa je prepredeno tudi z številnimi vodotoki in melioracijskimi jarki.

Avtocestni pododsek Trojane – Vransko je dolžine 8,600 km in je zgrajen kot štiripasovna avtocesta s po dvema voznima in odstavnim pasom v vsaki smeri ter vmesnim ločnim pasom z odbojno ograjo. Normalni prečni profil avtoceste znaša 25 m: štiri vozni pasovi širine 3,5 m; dva odstavna pasova 2,5 m; dva robna pasova ob prehitevalnih pasovih 0,5 m, dve utrjeni bankini 1,0 m in srednji ločni pas 3 m. AC poteka po hribovitem terenu, je tudi na odsekih med predori projektirana s tehničnimi elementi, ki jih pogojuje projektirana računsko hitrost 100 km/h. Trasa se na najvišji točki povzpne na 485 m nadmorske višine, vzdolžni naklon je 3,1% na trasi in 2,2% v predoru.

Odsek Vransko – Žalec je zgrajen kot štiripasovna AC s po dvema voznima in enim odstavnim pasom v vsaki smeri ter vmesnim ločnim pasom z odbojno ograjo, prečni profil znaša 26 m. Odsek je projektiran z računsko hitrostjo 120 km/h, z maksimalnim vzdolžnim nagibom 3%.

Avtocestni odsek Žalec - Hoče (Celje-Maribor) je zgrajen kot štiripasovna AC s po dvema voznima in odstavnim pasom v vsaki smer ter ločnim pasom z odbojno ograjo v različni izvedbi. Normalni prečni profil cestišča znaša 21 m. Odsek je projektiran z

računsko hitrostjo 120 km/h. Na odseku pred in med predori je hitrost omejena na 100 km/h.

Pododsek AC Trojane – Vransko poteka na geološko-mehansko in prostorsko zelo zahtevnem terenu (plazovit teren, hudourniki, prečne grape), zaradi česar je bilo zgrajeno večje število objektov:

- predor Trojane: dolžina desne cevi 2.821 m, dolžina leve cevi 2.900 m
- 2 dvocevni predora:
 - Jasovnik: dolžina desne cevi 1.633 m, dolžina leve cevi 1.612 m
 - Ločica: dolžina desne cevi 745 m, dolžina leve cevi 771 m
- 13 viaduktov (Črni mlinar, Jelševica, Zlokarje, Baba, Jasovnik, Ločica) s skupni dolžini 1.888 m
- 18 mostov, skupne površine 6.414 m²
- 2 nadvoza
- 4 podvozi
- 24 opornih zidov skupne dolžine 3.822 m, višine do 12 m
- 34 podpornih zidov skupne dolžine 2.417 m in višine 12 m
- 11 kamnitih zložb skupne dolžine 1.033 m.

Na odseku AC Vransko – Žalec je skupno 70 premostitvenih objektov:

- 14 mostov
- 16 nadvozov
- 13 podvozov
- 26 manjših premostitvenih objektov.

Na odseku AC Žalec – Hoče je skupno premostitvenih objektov:

- 2 dvocevna predora
 - Pletovarje
 - Golo Rebro
- 15 mostov
- 26 nadvozov
- odvozov
- 8 premostitvenih objektov
- 3 čistilne naprave
- 3 betonski usedalniki
- 90 zemeljskih usedalnikov.

Po podatkih Direkcije Republike Slovenije za ceste so slovenske avtoceste v letu 2004 prevzele skoraj 35% vsega prometa, ki se je v tem letu odvijal na celotnem slovenskem državnem cestnem omrežju, čeprav predstavlja delež avtocest v slovenskem državnem cestnem omrežju komaj dobrih 7% njegove dolžine.

Delež prometnih nesreč na avtocestah glede na celotno državno cestno omrežje znaša

5,6%. Ob upoštevanju prometa ter vseh prometnih nesreč so slovenske avtoceste v povprečju mnogo varnejše od ostalih slovenskih cest.

Najpogostejši dejavniki prometnih nesreč na slovenskih avtocestah so neprilagojena hitrost nepravilna stran, smer vožnje in neustrezna varnostna razdalja. Navedeni dejavniki so bili prisotni v 63% vseh prometnih nesreč.

Policisti vse pogosteje ugotavljajo tudi druge kršitve, kot so nenakazovanje spremembe smeri vožnje, vožnja po prehodevalnem pasu, ko voznik ne prehiteva, uporaba mobilnega telefona, pojavljajo pa se tudi primeri obračanja v predoru in vožnje v nasprotno smer.

Vzroki za nastanek nesreče so:

- človeški faktor,
- malomarnost,
- tehnološke napake strojev in opreme,
- vremenski pogoji (poledica, megla, toča, sneg),
- neznani oziroma ostali vzroki.

V nesreči je lahko:

- udeleženi veliko število vozil, voznikov in sopotnikov,
- veliko mrtvih in ranjenih, ki jih je potrebno oskrbeti,
- poškodovanih večje število živali,
- nastala velika materialna škoda,
- vpliv na okolje ob avtocesti ali širše (požar, nevarna snov),
- zastoj v prometu zaradi zaprtja AC, ki traja več ur,
- pritegnjena velika pozornost medijev,
- istočasno več nesreč na več odsekih AC zaradi naleta vozil,
- večje število ljudi, ki imajo psihološke težave (preživeli, reševalci in svojci).

Verjetnosti pojavljanja nesreče

- So različne, od posledic pri manjši nesreči z lažjimi poškodbami in manjšo materialno škodo pa do katastrofalnih posledic pri najhujši možni nesreči z nevarno snovjo.
- Prometni nesreči lahko sledi iztekanje nevarnih snovi v okolje, v hujših primerih pa se lahko razvije v požar in eksplozijo. Pri nesreči z nevarno snovjo obstaja tudi možnost ogrožanja ljudi in živali v bližini nesreče. Iztekanje nevarnih snovi v podtalnico in vodotoke ni možno, ker ima avtocesta urejeno zbiranje meteorne vode.
- Pri nastanku požara se posledice predvidevajo na vozilih in gradbenih objektih. Obstaja možnost širjenje požara v naravno okolje – gozd.
- Ogroženost predorov in drugih objektov na AC pred naravnimi nesrečami je zelo mala. Vsi objekti so grajeni potresno varno, poplave in plazovi pa prav tako ne ogrožajo trase AC.

Občine Vransko, Tabor, Braslovče, Polzela, Žalec, Celje, Šentjur in Slovenske Konjice izdelajo za območja, ki so lahko prizadeta zaradi nesreče z nevarno snovjo, dokumente za izvajanja zaščitnih ukrepov in nalog zaščite in reševanja.

Za nesreče na mejnem območju se regijski načrt zaščite in reševanja uskladi z načrtoma ljubljanske in vzhodnoštajerske regije.